

משפיע ישועה

דרושים יקרים ורעיונות נפלאים בפרשת השבוע ובענייני דיומא
מגנזי אוצרותיו הברוכים של בש"ת מורנו הגה"צ
רבי יהושע נתן פייפער שליט"א
אב"ד קהל ברבית מנחם - קראקא

מקץ - חנוכה תשפ"ו - גיליון י'

ימים משונים

וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתִים יָמִים (מ"א, א)

אמר הרה"ק רבי אלימלך מנחם מענדיל מסטריקוב זי"ע: "ויהי מקץ", כשיגיע הקץ קרוב וסמוך לזמן הגאולה, "שנתיים ימים", יהיו משונים הימים, (וועט זיין מאדנע טעג), וזהו סימן לגאולה הקרובה.

יש להבין מהו הענין של אותם 'ימים משונים' שיהיו באחרית הימים? ונימא ביה מילתא על פי אימרתו של הרה"ק רבי שמחה בונם מפשיסחא זי"ע, שאמר פעם: קודם ביאת המשיח, יהיה קיץ בלי חום, חורף בלי קור, לומדים בלי תורה, עשירים בלי ממון, חסידים בלא חסידות, צדיקים בלי מעשים טובים, ובעלי מידות עם כל מום רע.

הענין בזה: שיהיה זמן כזה שיהיו כמה דברים בלי התוכן האמיתי של הדבר, ולמשל, מהותו של עשיר הוא שיש לו ממון, אבל שיהיה עושר בלי הממון, הרי שחסר גוף הדבר. כן למדן בלי תורה או חסיד בלי חסידות, הרי הם כגוף בלי נשמה, כי גם הגוף המת הרי יכול להיקרא 'אדם', שהרי יש לו ראש ופה וחוטם ושתי עיניים ואוזניים, אבל בלי נשמה הרי עיניים להם ולא יראו, אוזניים ולא ישמעו, אף ולא יריחון, רגליהם ולא יהלכו, וכי הלוה ייקרא 'אדם'?

כך גם חורף בלי קרירות וקיץ בלי חמימות, אין לך ימים משונים מאלו! דור שכל כולו חטיבה אחת של חיצוניות, כל אחד מתחזה למי שאינו ומתהדר במה שאינו, ללא שום פנימיות וללא שום אמת, בדיוק כפי שהגדיר ואמר זאת הרה"ק מפשיסחא כבר בימיו.

לפי כל הסימנים הללו, כבר נמצאים אנו בעיצומם של 'הימים המשונים' וצריכים אנו לצפות לרגלי משיח, שיבוא ויגאלינו במהרה בימינו.

עבודת האדם בימים אלו היא להפיח נשמת רוח חיים באפיו, להחזיר נשמות לפגרים מתים ולהחיות העצמות היבשות, לתת טעם וחיות במעשים שעושה, שיהיה להם המובן האמיתי של הדבר, שלא יהיו התורה והתפילה שלנו מן השפה ולחוץ, ונזכה לגאולה בקרוב.

אתה בוקר וגם לילה

משל נפלא ומעורר מאד מביא הגאון רבי מנחם סג"ל זצ"ל אב"ד סערענטש בעל 'עיון מנחם' על אגדות הש"ס (בהקדמה):

מעשה באיש אחד שתעה ביער ולא מצא את הדרך לצאת ממנו. בינתיים חשך לו היום ואמר: אשכבה ואישן, ובבוקר יהיה כוחי חדש עמדי לבקש ולמצוא את הדרך החוצה. אבל מפני הפחד, נדדה שנה מעיניו. היתה עמו באמתחתו צלוחית יין שרף, ואמר לעצמו: אשתה ממנו ואשכר, ואוכל לישן. שתה האיש וישן.

כך ישן כל הלילה וגם כל היום לאחריו, וייקץ משנתו למחרת בלילה והוא לא ידע שעבר עליו היום. התאנח האיש ואמר: הו! מה ארך לי הלילה הזה!

מתי יגיע לסופו? ובכן, שתה עוד הפעם שתייה כדת וישן שנית כבתחילה כל הלילה וגם היום שלאחריו. וייקץ שוב בלילה והצטער מאוד וקרא: רבונו של עולם! הלעולמים לא יעבור הלילה הזה? והוא לא ידע שכבר היה בוקר וגם יום, ורק מתוך שנתו העמוקה שתקפה עליו, לא הרגיש באור היום כי בא על הארץ.

בכך מפרש את הפסוק (ישעי"א, יא) "שמר מה מלילה שמר מה מליל", כנסת ישראל זועקת וצווחת: שומר ישראל! מה יהיה מליל הגלות הזה, אשר זה שנות אלפים שחשכת אופל שלו פרושה עלינו ועוד לא יאיר לנו הבוקר? על זה אמר (שם יב): "אמר שומר אֶתָּה בוקר וגם לילה", דע לך שכבר הגיע הבוקר וגם הלילה, רק אתם ישנתם ונרדמתם ועברו עליכם הימים בלי משים.

בהמשך דבריו הוא מביא ששמע כעין זה מהרה"ק רבי מאירל מפרמישלאן זי"ע לפרש הפסוק (ירושלמי פרשתו) "ויהי מקץ שנתים ימים", אין ויהי אלא לשון צרה (מדרש ויק"ר יא, ז), כי זה שנות אין מספר שאנו מחכים על הקץ ועדיין לא בא, ואין לך צער גדול מזה. "ויהי מקץ", הקץ כבר היה וכבר הגיע, אבל מגיד לנו הכתוב, "שנתים ימים", דעו לכם שמפני שישנתם את הימים עוד לא הגיע הקץ, כי במשך העתים האלה כבר היה יום רבות פעמים והעת לגאולה כבר באה, רק אנו לא השתמשנו בה כי נפלה עלינו תרדמה וישננו אז.

התעוררי כי בא אור

העולה מדבריו הנפלאים הוא היסוד החשוב שהבאנו בתחילת המאמר:

ידוע כי צדיקים וקדושי עליון כבר חישבו את הקץ לפני שנים רבות. האחד אמר על זמן זה והשני אמר על זמן אחר, אבל כל הזמנים הללו כבר עברו ומשיח לא בא. אמנם חשוב לדעת, שלא היה זה מפני שטעו חלילה בחשבונם, כי הם עשו את חשבונם במכוון על פי מה שהיה ידוע להם, רק שאנו עברנו את כל הזמנים הללו בשינה ובתרדמה.

ההכנה דרבה שאנו צריכים לעשות לקראת הגאולה השלימה, היא תשובה ומעשים טובים, אבל לא עשינו זאת כי תקפה עלינו השינה. ואולי לזה התכוון הרה"ק מסטריקוב באמרו שלפני הגאולה יהיו 'ימים משונים', וכדברי הרה"ק מפשיסחא שיהיו דברים חיצוניים בלי פנימיות, כדי לעורר את האדם מתרדמתו ולהחיות נרדמים לשים אל לב עד כמה האנשים חלולים וריקים מכל תוכן, כי רק אם נשכיל ונדע להתעורר מהשינה הארוכה, נזכה לגאולה.

בזאת נפרש כמין חומר נוסח החרוז בפיוט 'לכה דודי' בליל שבת קודש: "התעוררי התעוררי כי בא אור קומי אורי", אשר קוראים בזה אל האדם להתעורר משנתו העמוקה והארוכה, "כי בא אור", הרי כבר עבר לילה והגיע הבוקר להאיר את החשיכה - חשכת הגלות, אבל הוא ממשיך לישון ומתעורר רק בלילות.

"קומי אורי" - על כן אומרים לו שיקום ויתעורר בשעת האור, "עורי עורי שיר דברי", תתעורר ותזמר לכבוד השי"ת בפנימיות מעמקי הלב, כי "כבוד ד' עליך נגלה", הקב"ה כבר רוצה להתגלות וליראות על פני כל העולם כולו בבוא הגאולה השלימה, אבל הוא מחכה ומצפה שבני ישראל יתעוררו

משנתם, ובא לציון גואל.

<>

בלבי צפנתי אמרתך

ויקרא פרעה שם יוסף צפנת פענח (מא, מה)

פירש"י: מפרש הצפונות.

מרנא ה'חתם סופר' זי"ע כותב ('תורת משה' פרשתו):
"ולי נראה לפרש להיפך, כי יוסף היה יודע שפרעה אינו מבין לשון הקודש, אבל לא היה רשאי לגלות זאת לשום אדם, כי המלך היה צריך שיכיר בכל הלשונות, לכך קרא את שמו 'צפנת פענח', שיכסה הגלוי לפניו ולא יגלה לשום איש".

הרעיון הנפלא הגנוז בדברי החת"ס, אשר לכאורה משמעות המילים של 'צפנת פענח' היא להצפין ולכסות דברים מגולים, כי לפי מה שפירש

רש"י שהיה יוסף מגלה ומפרש את הצפונות, היה צריך פרעה לקרוא לו 'מפענח צפונות' ולא 'צפנת פענח', על כן מפרש החת"ס, שפרעה לא ידע לשון הקודש והיה זה סוד גדול וכמוס מפני העם במצרים, כי המלך היה מחויב על פי החוק לדעת את כל הלשונות, ומכיוון שיוסף היה יודע סוד זה, ביקש ממנו פרעה שלא יגלה אותו לאיש ולכן קרא את שמו 'צפנת פענח', כי הוא צופן ומסתיר את הגלוי לו.

על כך מסופר אשר כידוע שני הגאונים המפורסמים, רבי יוסף רוזין המכונה 'ראגאטשובער' ורבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל, היו מתגוררים בעיר דווינסק. היתה ביניהם ידידות קרובה מאד והרבה היו משוחחים יחדיו בפלפולי

דאורייתא ובמלחמתה של תורה.

פעם אמר רבי מאיר שמחה לרבי יוסף בצחות לשונו:

"הנה אני קראתי את ספרי בשם 'אור שמח', כי אכן מי שפותח אותו ולומד בו נעשה שמח, כי ספרי בא ליישב את דברי הרמב"ם ונהיה אור אצל הלומדים, על כן נאה שמו 'אור שמח'; אבל אתה קראת את שם ספרך 'צפנת פענח', שהוא כביכול מפענח נעלמים ומגלה צפונות, אבל למעשה הינך רק מסתיר שם את כל הידיעות הרבות שלך, כי הכל נכתב שם בקצירת האומר, ממילא היה מתאים וראוי יותר לקרוא לספרך בשם 'יוסף רזין', כי אתה מוסיף רזין באורייתא והוספת מילין סתימין בתורה..."

פרפראות לחכמה
בפרשת השבוע
ובענייני דיומא

בדבר ישועה

למען יזמרך כבוד ולא ידום ה' אלוקי לעולם אודך מעוז צור ישועתי לך נאה לשבח תבון בית הפלתי ושם תודה נזבח לעת תבין מטבח מצר המנבח אז אגמר בשיר מזמור חנכת המזבח.

סיפר הרה"ק בעל 'בית ישראל' מגור זי"ע:

החסיד המפורסם ר' ליפמן מראדומסק זצ"ל חתנו של הרה"ק בעל 'תפארת שלמה' זי"ע [היה בן גילו של הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע], היה חסיד של הרה"ק רבי מנחם מנדל מקאצק זי"ע. פעם, כשבא נסיעה לקאצק, שאל אותו הרה"ק מקאצק אם הוא יודע לומר לו איזה דבר תורה מחמיו הרה"ק מראדומסק.

אמר ר' ליפמן כי חותנו ה'תפארת שלמה' אמר: באהרן הכהן כשמתו לו שני בניו כתיב (ויקרא י, ג) "וידום אהרן", שקיבל את מיתת בניו בשתיקה ולא אמר כלום, אבל דוד המלך ע"ה היה במדריגה יותר גדולה מאהרן כהנא קדישא, כמו שנאמר (תהלים ל, יג) "למען יזמרך כבוד ולא ידום", היינו שהיה אומר שירה להשי"ת בכל עת, אפילו בזמנים שבאו עליו צרות עוד היה מנגן ומזמר להקדוש ברוך הוא, ולא ידום.

כששמע ממנו הרבי מקאצק דבר זה, הפליג אותו מאוד ואמר כי היטיב אשר דיבר.

והנה לאו כל אדם זוכה להיות במדריגתו הגבוהה והנשגבה של דוד מלכא משיחא, לשיר ולזמר להשי"ת בעת צרה וצוקה, אמנם באמת

הטוב והמטיב".

והכוונה שעכשיו בעולם הזה יש דברים אשר נראים בעינינו לרעה ח"ו, אף שצריך להאמין דכל מה דעביד רחמנא לטב עביד (ברכות ס:), אבל עתה לא ניכר הטובה כלפי חוץ, אבל לעולם הבא שהוא עולם האמת כבר יכירו ויבינו את כל הטובה הגנוזה אף במה שנראה לעין כאילו הוא רעה, כי באמת "מפי עליון לא תצא הרעות" (איכה ג, לח).

כעין זה מפרש מרנא בעל 'חתם סופר' זי"ע את הפסוק (שמות לג, כג) "וראית את אחורי ופני לא יראו", כי לפעמים האדם לפני שנגלית אליו הטובה, אינו רואה אותה והיא נראית לו בשורה רעה חלילה, אמנם אחר זמן רואה למפרע שהכל היה לטובה. והיינו "וראית את אחורי", שיראה את הטובה שבדבר רק אחר כך, אמנם "ופני לא יראו", שמקודם לא יראה ונראה לו כבשורה רעה.

בזאת מפרש ה'ויגד יעקב' מקרא שכתוב: "ואמר ביום ההוא הנה אלוקיני זה", היינו מה שדימינו אנו לאלוקי"ם בחינת דין, באמת "קיווינו לו ויושיענו זה השם", כי באמת הכל בא משם הוי' מידת הרחמים, רק שמקודם לא היינו מבינים

כל מה שבא לאדם הוא לטובתו והיה צריך להודות ולשבח על הרעה כשם שמברך על הטובה, אבל האדם שהוא רק בשר ודם קרוץ מחומר, יראה רק לעיניו ובעיניו המצב נראה רע ואינו יכול לזמר במצב של צרה וצוקה ה", אבל לעתיד לבוא הרי יתוודע למפרע שהכל היה לטובה, ואז יזמר וישבח לאדון כל על כל הרעה אשר מצאתהו.

ואמר ביום ההוא

יש בנותן טעם להביא ולהסמיך כאן את פירוש הנפלא של הרה"ק בעל 'ויגד יעקב' מפאפא זי"ע (מועדים, שמחת תורה) על הפסוק (ישעי' כה, ט) "ואמר ביום ההוא הנה אלוקיני זה קיווינו לו ויושיענו, זה ה' קיווינו לו נגילה ונשמחה בישועתו".

בהקדם מה שכתב הצ"ח (פסחים ג.) לפרש בשם 'הרב החסיד המוכיח הגדול המפורסם רבי אפרים מבראד זצ"ל', מאמר הגמרא שם: "לא כעולם הזה עולם הבא, עולם הזה על בשורות טובות אומר ברוך הטוב והמטיב, ועל בשורות רעות אומר ברוך דיין האמת, ולעולם הבא כולו

שבע פרות יפות המראה

סיפר הרה"ק רבי מאטיל סלאנימער זי"ע:

פעם בערב שבת קודש, בא יהודי אל הרה"ק בעל 'באר מים חיים' זי"ע (יא"צ השבוע כ"ז כסלו) בבקשה שיברך את השוורים שלו שיש בהם מגיפה. ענה לו הצדיק בתוכחת מוסר: "מה הינך חושב? שאברך את השוורים שלך ויעבדו איתם בשבת? שב"ת נוטריקון: ש'בת ב'המתך ת'לך; ש'בת ב'המתך ת'מות"..."

התחיל האיש לבכות וצעק: לא רבי, מהיום הם לא יעבדו בשבת! נענה הרה"ק ה'באר מים חיים' ואמר לו: "אם כן, ש'בת ב'המתך ת'נוח ואז ש'בת ב'המתך ת'צליח".

בחצרות אלונינו יפריחו

רעיון יקר מאוד מובא מהרה"ק ה'באר מים חיים' זי"ע לפרש מאמר חז"ל (ברכות ה:) "על האי שופרא דבלי בעפרא קא בכינא", כי הנה אמרו בתיקוני זוהר (תיקון י) "אורייתא או

כשהוא כבר עובד השי"ת מאהבה ואינו רוצה לקבל מאומה עבור עבודתו יתברך, הרי הוא בבחינת 'ארו' שאינו עושה פרי, אלא בלתי לד' לבדו והוא בבחינת "כארז בלבנון ישגה". על פי דרכו נוסף לפרש בזה המשך הפסוק בקאפיטל זה: "שתולים בבית ד' בחצרות אלונינו יפריחו", כי צדיק כזה השתול בבית ד' ועובדו מיראה ומאהבה בדחילו ורחימו, מתקיים בו "בחצרות אלונינו יפריחו", שיהיו התורה והמצוות שלו פרוחת לעילא ואינם בבחינת 'שופרא דבלי בארעא'.

והוא צולע על ירכו

כידוע, אחד מבניו של הרה"ק ה'באר מים חיים' זי"ע יצא לתרבות רעה ועל כך מסופר מעשה נפלא ונורא:

כ"ק אדמו"ר משומרי אמונים זצוק"ל בעל 'חוקי חיים' נקלע פעם בנסיעה במסילת הברזל לפני עשרות שנים, והרכבת היתה

מצוה בלא דחילו ורחימו לא פרוחת לעילא", כי התורה והמצוות נקראים 'שופרא', והיינו "על האי שופרא", התורה והמצוות שלא היו ולא נעשו בדחילו ורחימו כראוי וכנכון, "דבלי בעפרא", שאינם פורחים לעילא ונשארות למטה על העפר, ועל דא "קא בכינא".

והנה בדרשות הרא"ש ביאר הכתוב (תהלים צב, ג) "צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה", כי ידוע שהצדיק עולה תמיד ממדרגה למדרגה, אבל תחילה הוא עובד את השי"ת מיראה עבור העונש והשכר, וזה נקרא עבודה על מנת לקבל פרס ולעשות פרי, אבל אחר-כך הוא כבר עובד את השי"ת מאהבה בלי שום פרס. והנה התמר הוא עץ עושה פרי, לא כן הוא הארז אילן סרק ואינו עושה פרי.

בכך מפרש הרא"ש הפסוק: "צדיק כתמר יפרח", בתחילת דרכו כשהוא עובד השי"ת מיראה הוא בבחינת 'תמר' העושה פרי ורוצה לקבל שכר ומתיירא מהעונש, אבל אחר-כך,

זמירות ישראל, רק "ה' אלוקי לעולם אודך", בין על הטוב ובין על הרעה.

זו גם היתה דרגתו הגדולה של הרה"ק הרבי ר' זושא מאניפולי זי"ע, כפי אשר ידוע הסיפור שכאשר באו חסידים ושאלו את רבו המגיד הק' ממעזריטש זי"ע, היאך ניתן לקיים את מאמר חז"ל (ברכות נד.) "חייב אדם לברך על הרעה כשם שהוא מברך על הטובה", לקבל אף את הרעה בשמחה, וכיצד מגיעים למדרגה זו? השיב להם המגיד, שישאלו את האברך רבי זושא הנמצא בבית המדרש.

בדרכם אל רבי זושא, שאלו התלמידים וחקרו על טיבו של אברך זה, ושמעו שהוא עני מרוד וסובל צער גדול ובעל ייסורים. משכך, הבינו שאכן הוא האדם הנכון לבאר להם כיצד מקבלים ייסורים בשמחה. והנה, כאשר נכנסו לבית המדרש ושאלו על מקומו, ראוהו יושב בפינת בית המדרש אומר תהילים בשמחה

זאת כי אנו בעולם הזה ורואים רק מה שנראה כלפי חוץ, על כן אז, "נגילה ונשמחה בישועתו", שמחה השייכת לשעבר, כי אז נגלה על העתיד על הישועות שיבואו להבא, שאז נשמח גם על העבר, מה שבשעתו לא היינו מבינים שהוא טובה.

אז אגמור בשיר מזמור

מעשה מה יומתק לנו נוסח הפיוט, כי באמת "לך נאה לשבח" על הכל, אבל בזמן הזה קשה להודות על הרעה כי תמיד רואים את הטובה הגנוזה בו, אבל "לעת תכין מטבח מצר המנבח", היינו בביאת המשיח לעתיד לבוא, "אז אגמור בשיר מזמור חנוכת המזבח", היינו שאקיים הפסוק שנאמר בגמר הפרק של מזמור שיר חנוכת הבית (תהלים ל) שזהו הפסוק "למען יזמרך כבוד ולא ידום", שאזמר ולא אשתוק גם בעתות צרה ח"ו כדרכו של דוד המלך נעים

ניגשו אליו החסידים וסיפרו לו על השאלה שבערה בליבם, ואמרו לו שכאשר העלו את השאלה לרבה המגיד ממעזריטש, הוא שלח אותם אליו. הרהר רבי זושא לעצמו ולאחר-מכן פתח ואמר להם: "לפלא בעיני ואיני מצליח להבין מדוע שלח אתכם המגיד אלי ואיך אוכל להשיב לכם דבר בענין זה, הלא אין לי כל ניסיון בכך, כי מאז ומעולם תמיד גמל עמי הקב"ה אך טוב וחסד, שהוא נותן לי את כל צרכיי, א"כ מהיכן אוכל להשיב על שאלה זו ולדעת כיצד מברכים על הרעה בשמחה?!"

או-אז הבינו התלמידים את כוונת רבה ואת האופן בו ניתן לקבל את הייסורים בשמחה, על ידי האמונה הפשוטה שהקב"ה נותן את הכל לטובה ונוהג עם האדם כפי הנצרך לו, ומפי עליון לא תצא הרעות.

מלאה עד אפס מקום. באחד הקרונות ישב יהודי צולע עם קביים צמודות, וכראותו את הרבי מחפש לעצמו מקום ישיבה - ואין, קם ממקומו והציע לו לשבת.

הרבי, כמובן סירב לקבל את מקומו של האיש הצולע, באמרו לו שאין זה מן הראוי שהוא ישב על מקומו, בעוד הוא - הצולע - יצטרך לעמוד כל הנסיעה, אבל האיש הפציר מאד באדמו"ר משומרי אמונים זצ"ל שיסכים להתיישב על מקומו, כשהוא מוסיף ואומר כממתיק סוד: "אם אתם מגלים רחמנות לצליעתי, אני מוכן לספר לכם סיפור מדהים ומיוחד במינו הקשור בצליעה זו, סיפור שלא מעלמא הדין, תרתי משמע".

כאן כבר לא יכול היה הרבי לסרב. הוא התיישב במקומו של החיגר ועשה אוזנו כאפרכסת. האיש מצידו הזדרז למלא את חלקו בעסקה זו ופתח את פיו בסיפור המופלא:

כל ימי חיותו של ה'באר מים חיים' היה מקרב את הבן הסורר, באמרו שהוא עושה זאת כדי שתהיה מליצה ישרה בפיו על כלל ישראל, אשר גם אם הם אינם מתנהגים כראוי כבנים למקום, יכול הוא לבקש מהשי"ת שירחם עליהם כרחם על בנים, כפי שהוא מרחם וממשיך לאהוב את בנו שיצא לתרבות רעה.

אולם אחרי הסתלקותו, בא אליו ה'באר מים חיים' בחלום הלילה כמה וכמה פעמים, להפציר בו בתחנונים שיעזוב רשע דרכו ואיש אוון מחשבותיו. בתחילה לא התייחס הבן לחלומותיו, אפילו שהם חזרו ונשנו שוב ושוב, עד שפעם אחת הגיע אליו אביו ה'באר מים חיים' והתרה בו שבפעם הבאה שיצטרך לבוא אליו, כבר לא ידבר אתו בלשון נעימה ויפה שעה אחת קודם, אבל הוא המשיך לזלזל ולהתייחס לכך בביטול.

באחד הלילות בא אליו ה'באר מים חיים' בחלום הלילה והודיעו כי בגללו אין לו מנוחה נכונה תחת כנפי השכינה, ועל כן הוא מודיעו עכשיו בפעם האחרונה שאם יחזור בתשובה - מוטב, ואם לאו - מרה תהא אחריתו. אבל הבן המשיך להקשות את ערפו והשיב לאביו ה'באר מים חיים' שאין לו שום מחשבה לעזוב את דרכו, כי טוב לו כך והוא

שמח בחלקו, ד' ירחם.

כראות ה'באר מים חיים' בכך, נטל עץ שהיה נמצא בסמוך אליו, עקרו מן השורש בכוחות אדירים והיכה בו את בנו הסורר מכה רבה עד שנשברו שתי רגליו באותו רגע.

בכאבים גדולים שכב הבן על הארץ ושמע את אביו ה'באר מים חיים' אומר לו: "בני, אם תיטיב - שאת; אם תשוב בתשובה - ירפא לך, אבל אם תדבק ברע ולא תקבל את דבריי, אצטרך לשוב לכאן פעם נוספת - אבל אז כבר אטול את נשמתך. כפי שראית, דבר זה מסור בידי!"

הבן פרץ בבכי והבין שאינו יכול יותר להמשיך להתנהג ככה כאחד הריקים והפוחזים, ואז אמר לו ה'באר מים חיים': "מכיון שכל-כך הרבית לפשוע, לפיכך אף אם תשוב בתשובה שלימה, אמנם תתרפא בעזרת ה' לאחר תקופה ארוכה, אבל תישאר צולע לכל ימי חייתך; לא רק אתה, אלא גם בניך אחריו עד שבעה דורות, יצלעו על ירכם, למען ידעו הכל כי העולם אינו הפקר!" את הסיפור המרטיט על כל פרטיו ודקדוקיו, סיפר האיש לפני האדמו"ר משומרי אמונים זצוק"ל שישב והקשיב לכל מילה היוצאת מפיו. האיש סיים ואמר:

"רבי, אני דור שביעי להרה"ק בעל ה'באר מים חיים' זי"ע, ודור שישי לאותו בן. אבי היה צולע, סבי היה צולע וגם בניי צולעים, אך אני מקווה שנכדיי - הדור השמיני מאותו בן, כבר יוכלו ללכת כאחד האדם ודברי זקני הק' רבי חיים מטשרנוביץ יתקיימו במלואם עד לפרט האחרון".

ברא כרעא דאבוה

והנה, חז"ל נתנו הגדרה בדבריהם (עירובין ע:): שהבן נחשב לרגליים של אביו, "יורש כרעיה דאבוה הוא". וביארו גאוני קמאי מדוע הגדירו את הבן 'כרעא דאבוה', ולמה אין הבן נחשב לידו של אביו? אלא כל זמן שהאדם נמצא בעולם הזה הוא נחשב למהלך ועולה ממדרגה למדרגה, אבל כיון שמת נעשה חפשי מן המצוות, והרי בלי קיום המצוות אין הילוך של עלייה, יש רק עמידה באותה

מדרגה היכן שהיה בזמן פטירתו.

רק על ידי בניו שהשאיר אחריו והמה הולכים בתורת ה', הוא ממשיך להיות בבחינת 'הולך' כי הם היחידים שיכולים להעלותו הלאה גם אחרי פטירתו. על כן נחשב הבן 'כרעא דאבוה', שאם הניח אחריו בן הגון כמותו, הרי הבן הוא רגלו של האב ועושה את אביו למהלך, גם במקום שאביו מצד עצמו נמצא במצב של עמידה.

לפי זה יש לומר בדרך צחות, שאם הבן אינו מקיים רצון ה' כדבעי, אז האב בעולם העליון נעשה חיגר ופיסח כי אינו יכול להיות 'הולך' כראוי, ולכן מידה כנגד מידה קיבל הבן את עונשו שיהיה צולע על ירכו לו ולזרעו לדורותיו.

ויגע בכף ירכו

בזה נוכל להבין מדוע נגע שרו של עשו ביעקב אבינו דווקא בכף ירכו (בראשית לב, כו) ולא במקום אחר, כי עשו הרשע הרי ביקש לפגוע בילדיו של יעקב, כפי ששאל אותו תיכף בתחילת פגישתם ביניהם (שם לג, ה) "וישא את עינו וירא את הנשים ואת הילדים ויאמר מי אלה לך", ויעקב אבינו השיבו: "ויאמר הילדים אשר חנן אלוקים את עבדך".

אמנם יעקב הצליח להערים עליו ולברוח ממנו, כי לא רצה להיות עמו בכפיפה אחת חלילה, כדי שלא יתקלקלו ילדיו וילמדו מדרכיו הרעים, על כן חזר ואמר לו כמה פעמים שהוא מוכרח ללכת בדרך אחרת ואינו יכול להיות עמו, כדכתיב בהמשך הפסוקים שם: "אדוני יודע כי הילדים רכים", וכן: "ואני אתנהלה לאיטי לרגל המלאכה אשר לפני ולרגל הילדים", כל זה כדי להרחיק את ילדיו הרכים משכנותו וחברותו של עשו הרשע והאנשים הרעים אשר עמו.

לכן כשביקש לפגוע בו על ידי שרו של עשו, נגע דווקא בכף ירכו ועשה אותו צולע, כי באמת כל זה היה עיקר כוונתו להזיקו ולפגוע בו דווקא בילדים הנחשבים לרגלי האב, כפי שאמרו במדרש (ילקוט שמעוני פ' וישלח): "נגע בצדיקים שעתידים לצאת ממנו".